

דף עז.

עין משפט א.

אה"ע סימן לט סעיף ד

הגה: ד. אם יש מרחץ בעיר, אפי' מומין שבסתר אין מבטלים הקידושין, בד"א שדרך הבנות לילך למרחץ בגלוי, אבל במקום שהולכות רק בלילה ובהחבא, אפי' מומין שבגלוי מבטלין^מ.

הגה: ה. נכפה אם הוא לזמן קבוע, הוי מום שבסתר, ואם אינו לזמן קבוע הוי מום שבגלוי. וי"א דנכפה, וריח הפה אין חילוק בין מרחץ בעיר או לא^נ, ומבטלים הקידושין.

אה"ע סימן קיז סעיף ה

ה. ו. אם יש מרחץ בעיר והיו לו קרובים שם, אינו יכול לטעון שלא ידע ממום זה אפי' מום שבסתר מפני שהוא בודקה ע"י קרוביו^ס, וחזקתו ששמע ונתרצה. ואם אין שם מרחץ או אין לו קרובים טוען במומין שבסתר.

ה. ז. נכפית לעיתים ידועים, הרי זה כמום שבסתר^ע, וכל מום שבגלוי אינו יכול לטעון עליה, שחזקתו ששמע ונתפייס.

הגה: ח. המשתנת במיטה תמיד^פ, י"א דלא הוי מום, וי"א דהוי מום. וכן

מ. ומיירי שקידשה ע"י שליח ולא ראה אותה בשעת נתינת הקידושין, והמרדכי כתב דכל המשנה איירי בנישואין ולא באירוסין, עיין בח"מ ס"ק ו'.

נ. ר"י בנתיב כ"ג, וכתב הח"מ שזה אינו נראה, דא"כ גם ריח וקול עבה וזיעה אפשר לה להזהר במרחץ בשעה קטנה ע"ש.

ס. ממשנה דף ע"ה וכחכמים. ואם דרכם להתחבא במרחץ, יכול לטעון גם במומין שבסתר. וי"א אפי' אין לו קרובים בעיר אלא רעים בודק ע"י נשותיהם. כ"כ הטור בשם הגאונים.

ע. ממימרא דרב נחמן שם.

פ. לאו דוקא תמיד בכל לילה, ואם היתה ישנה עם שכנות הוי כמום שבגלוי ח"מ וב"ש. ובתשובת באר שבע דף קי"ב ע"ג מבואר דאיש המשתין במיטה אינו מום.

את הספרים "דף היומי עין משפט על הדף" ו"מנחת אשר", של הרב מ. אלחודר שליט"א אב"ד בירושלים מעוטרים בהסכמותיהם של גדולי ישראל, ניתן להשיג בהוצאת "כתרים" בטלפון 02-5712225 או 0584150477
email: minchat.aaa@gmail.com

נראה עיקר, ואם טען על אשתו שהיא מצורעת^ז הוי מום.

אה"ע סימן קנר סעיף ה

ה. יא. איש המשתטה מידי יום, ואומרת אבי השיאני מחמת דוחקן אליו, וסבורה הייתי לקבל^ק, ועתה אני יראה שמא יהרגני בכעסו אין כופין להוציאה, שאין כופין אלא באותם שאמרו חכמים.

הגה: יב. מי שהוא נכפה י"א דאינו מום ואין כופין ע"ז לגרש^ר, ומ"מ אין כופין אותה להיות אצלו הואיל ויש לה טענה, וי"א דהוי מום, ובאיש כופין לגרש^ש.

אה"ע סימן קנר סעיף ד

עין משפט ב.ג.

ד. י. נולדו באיש מומין אחרי הנישואין, כגון נקטעה ידו או רגלו, או נסמא בעינו, ולא רצתה אשתו לשבת עמו, אין כופין אותו להוציא. ואם לא רצתה לישב תחתיו דינה כמורדת.

וי"א דכ"ז בידו אחת אבל בב' ידיו או ב' רגליו או בב' עיניו כופין אותו להוציא^ת.

ז. ה"ה שחין וכיוצא, וכתב הח"מ אם היתה מצורעת או נכפית לפני האירוסין ונתרפאה, הוי מום כי יש לחוש שמא תחזור וכ"כ הב"ש.

ק. משמע דדוקא בכה"ג שידעה ואומרת סבורה הייתי לקבל ע"כ אין כופין, אבל בנולד בו מצב זה או לא ידעה י"ל דכופין ועיין בגאון ס"ק י"ז דכך משמעות דבריו.

ר. מרדכי ב' המדיר. ואע"פ שבאשה הוי מום כמ"ש בגמ' ובסי' קט"ו, מ"מ אשה ניחה לה בכל דהוא, ואע"ג שברייח החוטם באיש הוי מום ובאשה י"א דלא הוי מום כמש"ש בסי' ל"ט, שם תלוי במי יכול לסבול יותר, אבל בשאר מומין אשה ניחה לה בכל דהוא. ומשמע שאין סכנה בדבר אם תשמש עמו אע"פ שהוא נכפה, שאם היה סכנה בדבר איך אפשר לומר שאין כופין, וסברת הי"א החולקת דכופין מבואר בתשו' הרא"ש הטעם דיש סכנה בדבר. בב"ש.

ש. הרא"ש כלל מ"ב (ע"ב) והיינו אפי' באיש שהוא נכפה כופין אותו לגרש כי יש סכנה בדבר לה לשמש עמו כ"כ הב"ש ס"ק ט', ובאשה נכפית ק"ו שלכו"ע כופין אותה לקבל גיטה, ומש"כ ובאיש כופין היינו אפי' באיש.

ת. מטור והרא"ש. ואם היו בו מקודם כגון קיטע בב' ידיו וכו' כתב הב"ש דזה במחלוקת אם כופין להוציא, ועכ"פ היא אינה נעשית מורדת אף בהיו בו.

עין משפט ד.ה.

אה"ע סימן קנד סעיף א

א. אלו שכופין להוציא וליתן כתובה^א אם אין רצונה לשבת עם בעלה^ב: מי שנולד לו ריח הפה, או החוטם, או שחזר לקבץ צואת כלבים, או מעבד עורות, או מחתך נחושת מעיקרו, אבל אם רצתה תשב עם בעלה.

ב. נעשה האיש מוכה שחין, כופין אותו להוציא וליתן כתובה^ג, אע"פ שהיא רוצה לישב תחתיו אין שומעין לה, מפני שהיא ממיקתו. ואם

א. ממשנה כתובות ע"ז ע"א: - ולענין תוספת כתובה גם בבאה מחמת טענה של בעינא חוטרא לידי בסעיף ז' אין לה תוספת, דאדעתא למיפק לא הקנה. א"כ ה"ה בכל אותם שכופין להוציא אין לה תוספת כתובה, ואפי' במוכה שחין שצריך לגרשה לטובתו מ"מ אין לה תוספת כתובה, אבל אם היה מוכה שחין לפני כן יש לה תוספת כתובה, אבל הטור כתב בשם הר"ן דיש להם לכל אלו שכופין להוציא תוספת כתובה, וכתב הב"ש שאינו יודע איך כתב כן בשם הר"ן דמהר"ן בפ' אלמנה ניוזנות מבואר ג"כ שאין לה תוספת, חוץ מר"ת דס"ל דיש לה אבל לא קימ"ל כוותיה דהא גם בבאה מחמת טענה לר"ת יש לה תוספת ולא קימ"ל הכי. וכתב הב"י דאפי' תפסה התוספת אינה יכולה לאמר קים לי ומפקינן מינה, בב"י בד"ה: ובתשובות אחרות כתב הרשב"א בסופו וז"ל וציין לעיין בתשובת הרמב"ן סי' קל"ט. ובד"מ אות י' הביא מהריצב"א דאם לא יכול לבוא עליה "לגמרי" יש לה תוספת, אבל אם יכול לבוא עליה אלא שלא יכול למרק אין לה תוספת, מ"מ נדוני' שהביאה צריך להחזיר, וא"כ גם לריצב"א רק בטוענת שאין לו גבורת אנשים "כלל" אבל ביכול למרק אין לה, ולכו"ע אם תפסה מפקין מינה התוספת. ועיין בדברי החזון איש סי' ס"ט ס"ק כ"ב מש"כ על דברי הב"ש.

ב. אבל אם ידעה בהן קודם שנישאת אין כופין אותו להוציא, דסברה וקיבלה כ"כ הטור בשם הרמ"ה. והב"ש כתב לפ"ז גם בריח הפה ושאר דברים שידעה בהם אין כופין להוציא. אבל לכמה פוסקים אפי' ידעה בהן י"ל דסברה הייתי שאני יכולה לקבל, ועכשיו איני יכולה לקבל, לכן כתב הב"ש דאפי' להרמ"א שכתב דאין כופין בידעה בהן מ"מ אין דינה כמורדת אם אין רצונה לדור עמו, ויכולה לאמר קים לי כהני פוסקים דכופין אותך, ומה שפסק הרמ"א כהרמ"ה ולא כשאר פוסקים משום דהמגיד והב"י כתבו דהרמב"ם ס"ל דוקא בנוולדו בו כופין אותו, אבל אם היו אין כופין אותו, והב"ש כתב דיתכן דמה שכתב הרמב"ם שאין כופין בהיו בו היינו ליתן עיקר כתובה, אבל בנוולדו בו כופין להוציא וליתן גם עיקר כתובה, ועיין בב"ש.

ג. אבל אם היה מוכה שחין מלפני הנישואין וידעה, אם הוא שרצה לגרשה ודאי נותן לה גם תוספת דאיהו דאפסיד אנפשיה, וגם אם היא רוצה לצאת ממנו יש לה תוספת כך נראה מהב"ש ס"ק א', ולגבי עיקר כתובה י"א שאין לה אם ידעה בו מקודם כך משמע מדברי הרמב"ן ועיין בב"ש ס"ק ג' שלענין עיקר כתובה א"א לכופו כיון שידעה, אבל לענין תוספת כתובה כיון שהוא לא חשש לנכסיו וכתב לה תוספת אע"פ שאולי תתחרט ותצא ממנו ע"כ זלזל בנכסיו וחייב בתוספת, לא כן בעיקר כתובה שזה חיוב שחייבוהו חז"ל ולא הוא שחייב עצמו וכיון שידעה אין לה. ומוכה שחין שטוען שנתרפא, ואשתו אינה סומכת עליו, ספק אי מהימן. ועיין ב"ה.

אמרה אשב עמו בעדים כדי שלא יבוא עלי שומעין לה.

הגה: ג. מומר כופין אותו ע"י גויים להוציא את אשתו בגט^ד, וי"א דאין כופין למומר ועובר על דת, אלא א"כ מאכילה דבר איסור או שעבר על חרם ונדירים.

הגה: ד. מי שרועה זונות ואשתו קובלת עליו, אם יש עדות בדבר^ה שראו אותו עם מנאפים, או שהודה, י"א דכופין אותו להוציא.

עין משפט ו. אה"ע סימן קנר סעיף ב

ב. ה. נפלה לפני יבם שיש לו ריח הפה וכדומה, אפי' שלבעלה היה כן, יכולה לומר לאחיך הייתי יכולה לקבלו ולך לא, וע"כ חולצת ולא מתייבמת. וק"ו אם לבעלה לא היה דבר זה שכופין אותו לחלוץ לה.

אה"ע סימן קסה סעיף ד

ד. ז. כל יבמה שדינה שתחלוץ ולא תתייבם, הרי זו נוטלת כתובתה. וכן אם היה יבמה מוכה שחין או שאר מומין חולץ לה, ונוטלת כתובתה^ו, ואפי' היו אותן מומין בבעלה יכולה לומר לאחיך הייתי יכולה לקבל, ולך איני יכולה לקבל מומין אלו.

הגה: ח. ה"ה לפוסקים שמצוות חליצה קודמת הגם שאין כופין לחלוץ צריך ליתן לה כתובה מיד, שהרי דינה כחלוצה. וזה מדינא, אבל מתקנות הקהילות שאם נתרצו היבם והיבמה לחלוץ חולקין כל הנכסים שהניח ביניהם, ואפי' אין מגיעה מחצית הנכסים לכתובה חולקים. והחצי רק לחולץ, ולא לאביו או שאר האחין, שכך היתה התקנה כדי שיתרצו לחלוץ לה. ואם האח הגדול רצונו לחלוץ לו מגיע החצי, הגם שהשאר אומרים ג"כ שרצונם לחלוץ לה.

ד. ב"י בשם א"ח והמרדכי בפ' המגרש, והיש חולקים תשובת המהר"ם. ב' הדעות מובאות בהרמ"א.

ה. ואין מחרימין על כל מי שיודע לעדות זו, דכל ישראל בחזקת כשרות הם, כ"כ הב"ש. ו. וגם תוספת נוטלת, ולא דמי לריש קנ"ד שאין לה תוספת.

עין משפט ז.

אה"ע סימן ע סעיף ג

ג. בעני שבישראל^א שיעור מזונות בחול, ב' סעודות ופרפראות לאכול בה הפת, שמן לאכילה ולהדלקה, ומעט יין לשתות אם מנהג המקום שהן שותות, ואם היתה^ב מניקה נותנים לה יין בכל מקום.

ד. בשבת נותן לה ג' סעודות ובשר^ט או דגים. ובכל שבוע נותן לה^י מעה כסף לצרכיה, ונותן לה^כ עץ לבשל מאכלה, ואם הוא עני ביותר שאינו יכול ליתן אפי"ל לחם שהיא צריכה, כופין^מ אותו להוציא וכתובתה חוב עליו^נ. וי"ח דאין כופין להוציא.

ה. מי שאין לו מזונות אלא ליום אחד, ס' חייב לזון ממנו את אשתו או שתאכל עמו.

ו. י"א^ע דחייב אדם להשכיר עצמו כפועל ולזון את אשתו.

ז. היו לו קרקעות^פ הרשות ביד אשתו לקחת מפירות או מגוף הקרקע, ואם לא מספיקין הפירות לשניהם, ב"ד כופין אותו למכור.

ז. מפשט השו"ע משמע דקאי על אוכלת לעצמה, אבל מרמב"ם יראה דאף באוכלת עמו חייב לכבדה יותר מגופו, ואף שהוא אוכל פת חרבה, כ"כ בח"מ אולם בס"ק ד' כתב דמהרמב"ם משמע שאירי כשהיא אוכלת בפני עצמה.

ח. ולא יותר מכוס אחד דשניים הוי ניוול לאשה, מכתובות ס"ה ע"א. ודין מניקה שנותנים לה הוא מהטור והביאו הרמ"א.

ט. ברמב"ם הגירסא בשר ודגים כ"כ הב"ש.

י. זה כנגד מותר מעש"י, ויכולה לומר איני נוטלת מעה ואיני נותנת המותר מע"י, אבל הבעל לא יכול לומר לה לענין מעה כסף, צאי במותר מע"י, כך נפסק בס"י פ'. וכ"כ הח"מ.

כ. וה"ה קדרה וכלים והוא מסי' ע"ג. מהר"ן בפ' אע"פ.

ל. אבל אם אין לו לפתן ושמן ליתן אין כופין אותו בשביל זה כ"כ הח"מ.

מ. וכתב הרמב"ם אף דכופין אותו לזון כשמואל ביש לו בדף ע"ז ע"א, הכא אין לו וכ"כ הטור, ובעשיר לפי עושרו כופין אותו ליתן. ועיין בח"מ.

נ. ר"י בשם ר"ת ברמ"א.

ס. ולא אומרים שמשאירים לו מזון לל' יום, כבעל חוב. ח"מ.

ע. טור בשם רבינו אליה ורבני צרפת, וכתב הח"מ דאף שיש לו לתת בצמצום כופין אותו.

פ. שו"ת רשב"א תת"ץ ועיין בח"מ.

הגה: ח. צמצמה האשה והותירה ממזונות שהקציב לה, הרי זה של הבעל.

אה"ע סימן קנד פ"ג

ו. האומר איני זן ואיני מפרנס כופין אותו לזון^ז, ואם אין בי"ד יכולים לכופו לזון, כגון שאין לו במה לפרנס, ואינו רוצה לעבוד ולהשתכר ולזון, אם האשה רוצה כופין אותו להוציא מיד וליתן כתובה^י, וכן הדין למי שאינו רוצה לשמש^ש.

הגה: ז. איש שרגיל לכעוס על אשתו ולהוציאה מביתו תמיד, כופין אותו להוציא, כי ע"י זה אינו זנה לפעמים, ופורש ממנה מעונה^ת.

הגה: ח. איש המכה את אשתו עבירה בידו כמכה חבירו, ואם רגיל בכך יש לבי"ד לייסרו, ולהחרימו, ולהלקותו בכל מיני כפייה, ולהשביעו שלא יעשה עוד. ואם אינו שומע לדברי ביה"ד י"א שכופין אותו להוציא, ובלבד שמתרין בו תחילה פעם או שתיים, וכל זה כשהוא פותח, אבל אם היא מקללתו בחינם או מזלזלת באביו ואמו, והוכיחה בדברים ואינה משגיחה, י"א דמותר להכותה, וי"א אפי' אשה רעה אסור להכותה. אם אינו ידוע מי הגורם אין הבעל נאמן לומר שהיא התחילה שכל הנשים בחזקת כשרות.

הגה: ט. אם היא מקללתו בחינם יוצאת בלא כתובה. ודוקא ברגילה בכך ואחר התראה, ואם הלכה מביתו ולוותה ואכלה, אם הלכה מכח שהיה מכה אותה תמיד, חייב לשלם לה מה שלוותה.

צ. והוא מהטור ואם סבלה רעב ודוחק ועי"ז צמצמה, זה לעצמה, ואם יש לזה דין נ"מ שיש לבעל בהם פירות, עיין בב"מ ובפ"ת.

ק. שם במשנה ע"ז ע"ב במעשה בצידון. ומה שכתב שכופין אותו לזון, לדעת כמה פוסקים הלכתא כרב דכופין אותו לגרש, ואם אינה רוצה לדור עמו א"כ אינה נעשית מורדת, דיכולה לאמר קים לי דכופין לגרש, כ"כ הב"ש בס"ק ה'.

ר. אפי' קיבלה עליה בשעת הנישואין, כ"כ הב"ש.

ש. והיינו שאינו רוצה לשמש כלל, ועיין ב"ש ס"ק ז' דאינן דומין זל"ז דאם אינו רוצה לשמש קימ"ל דהוי מורד ומוסיפין על כתובתה, ובאם אינו רוצה לזון אין מוסיפין ע"ש. ועיין בפ"ת ס"ק ז' בשם גבורת אנשים דלמעשה אין כופין להוציא.

ת. מתשובות הרשב"א סי' תרצ"ג. והוא שהתרו בו פעם או שנים כמבואר בסעיף שאחרי זה.

עין משפט זז.

אח"ע סימן ו סעיף א.ו.

א. כהן אסור מן התורה בגרושה, זונה, וחללה^א. ומדרבנן אסור גם בחלוצה. וע"כ אם נשא בדיעבד ספק חלוצה^ב אין מוציאים אותה.

ב. ספק גרושה^ג בין מהנישואין בין מהאירוסין, ואפי' ריח הגט פוסל בכהונה^ד. וריח הגט היינו כגון שגירשה רק ממנו^ה או נתגרשה מכח קול^ו שיצא עליה שמקודשת לפלוני. אבל גירושין על תנאי ולא נתקיים התנאי ואח"כ בעלה מת והיא אלמנה אין בגט שהיה על תנאי אפי' ריח הגט. ולפי"ז רשאי גם הכהן לגרש אשתו על תנאי ואם לא נתקיים התנאי חוזרת אליו.

ט. כהן שנשא אחת מהפסולות, מחרימין אותם, ואת כל הנושא ונותן עמם עד שיוציא.

עין משפט ט.

אח"ע סימן קנד סעיף ו.י.

יג. אשה שדורשת גט בטענה שאינה ראויה להבנות ממנו, אין שומעין לה^ז, אבל אמרה שרוצה שיהיה לה בן שתשען עליו, ולטענתה הוא הגורם שאינו יורה כחץ^ח, אם שהתה עמו עשר שנים ולא הרתה, ואינה תובעת כתובתה, וגם אין לתלות תביעת הגט בשום דבר אחר שומעין

א. מגמ' יבמות כ"ד.

ב. משמע מהשו"ע דגזרו לכתחילה גם על ספק חלוצה לכהן ועיין ברש"י יבמות כ"ד.

ג. מספק דאורייתא לחומרא, לא כן בספק חלוצה שזה ספק בדרבנן.

ד. ואם נישאת תצא כ"כ בח"מ.

ה. משום שכתוב ואשה גרושה "מאישה" אפי' שאינה גרושה אלא מאישה בלבד לא יקחו.

ו. והיינו מכח חומרא הצריכו גט. והמדרכי מביא להקל לכהונה משו"ת הרשב"א כ"כ הח"מ.

ז. ממשנה יבמות ס"ה ע"ב וכת"ק ובגמ', וכ"כ הרמב"ם פט"ו ה"א.

ח. ומיירי שהוא כבר קיים פו"ר, משום הכי לא כייפינן ליה אלא מחמת טענה דידה, וע"כ צריכה לומר שלא יורה כחץ, וזה לשיטת התוס' והרא"ש וע"כ בשהה עמה י' שנים. אבל לדידן דאין כופין על ביטול פו"ר אפי' בשהה עמה י' שנים, א"כ אפי' הוא יורה כחץ מ"מ כשבאה מחמת טענה בעינן חוטרא ליד, ושהתה י' שנים ועדיין לא הוליד כופין אותו לגרש, ונותן לה כתובה גם בלי טענתה שאינו יורה כחץ, אבל מדברי הרמב"ם וכך משמע מהשו"ע דאפי' בבעל ראשון צריך תמיד טענה שאינו יורה כחץ, ואפי' אם אין לו בנים מאשה אחרת, ועיין בב"ש ס"ק י"א.

לה, אפי' יש לבעל בנים מאשה אחרת, דשמא נתקלקל אח"כ, וכופין אותו להוציא ויתן עיקר כתובה ט, אבל לא תוספת. ואם ידוע שהוא עקר והיא באה מחמת טענה שרצונה בכך, יוציא מיד י.

יט. נשא אשה ושהה עמה י' שנים ולא ילדה, יוציא ויתן כתובה, או ישא אחרת הראויה לילד, ואם לא רצה כופין אותו. וי"א דאם כבר הוליד מאחרת אפי' לא קיים עדיין פו"ר אין כופין להוציא, דבזמן הזה אין נוהגין לכוף כלל.

אח"ע סימן קנד סעיף כא

עין משפט י.

כד. כל אלו שאמרו להוציא כופין אותם אפי' בשוטים י. וי"א דכל מי שלא נאמר בפירוש בתלמוד "שכופין" להוציא אלא לשון יוציא בלבד אין כופין בשוטים, אלא אומרים לו חכמים חייבך להוציא ואם לא תוציא מותר לקרותך עבריין ל.

ט. ויש לו להחרים על מה שטוענת דבר שאינה יודעת בו בודאי, ויתן כתובה, וכיון שאין לו טענת ברי נגדה, אינו יכול להשביעה לפני שטיטול כתובתה, ב"ש. י. ואין חוששין שמא עיניה נתנה באחר, ואפי' בתוך י' שנים, כ"כ התוס'. ומהרא"ש נראה דחוששין שמא עיניה נתנה באחר אפי' בעקר אם בתוך י' שנים, ע"ש בב"ש. כ. כלל הוא דהנושא אשה בעבירה כופין אפי' בשוטים וכן הוא הני דבסי' ז' משום דמפורש בש"ס דכופין. וכל אותם שכופין בגללה אין נותנים לה תוספת כתובה, אבל כשהבי"ד כופין לגרשה כשלא ילדה י' שנים יש לה תוספת, דלאו מחמתה הוא. ל. והרמ"א כתב כיון דאיכא פלוגתא יש להחמיר שלא לכוף בשוטים שלא יהיה הגט מעושה, אבל אם יש לו אשה בעבירה לכו"ע כופין בשוטים. וכל מקום שאין כופין בשוטים אין מנדין אותו, אבל יכולים לגזור על כל ישראל שלא לעשות עמו טובה, או לישא וליתן עמו, או למול בניו או לקוברם עד שיגרש, ובלבד שלא ינדו אותו. אבל מי שאינו מקיים עונתו יכולים לנדותו ולהחרימו שיקיים עונה או שיגרש כי אין זה כפיה לגט, רק כפיה לקיים חובתו או שברירה בידו לגרש.

את הספרים "דף היומי עין משפט על הדף" ו"מנחת אשר", של הרב מ. אלהוד שליט"א אב"ד בירושלים מעוטרים בהסכמותיהם של גדולי ישראל, ניתן להשיג בהוצאת "כתרים" בטלפון 02-5712225 או 0584150477 email: minchat.aaa@gmail.com